

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 15 decembrie 2022¹

Cauza C-124/21 P

**International Skating Union
împotriva**

Comisiei Europene

„Recurs – Concurență – Reglementare instituită de o federație sportivă internațională care exercită în paralel o putere de reglementare și o activitate economică – Norme privind autorizarea competițiilor, participarea atleților la acestea și Regulamentul de arbitraj al conflictelor – Articolul 101 alineatul (1) TFUE – Restrângerea concurenței prin obiect – Justificare”

I. Introducere

1. Prin recursul formulat, International Skating Union (Uniunea Internațională de Patinaj, denumită în continuare „UIP” sau recurenta) solicită anularea în parte a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 decembrie 2020, International Skating Union/Comisia (T-93/18, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2020:610), prin care această instanță a respins în parte acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei C(2017) 8230 final a Comisiei Europene din 8 decembrie 2017 privind o procedură de aplicare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT.40208 – Normele de eligibilitate ale Uniunii Internaționale de Patinaj) (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

2. În paralel, un recurs incident, având ca obiect de asemenea anularea în parte a hotărârii atacate, a fost introdus de cei doi atleți aflați la originea plângerii care a determinat Comisia să deschidă procedura împotriva UIP, și anume domnii Tuitert și Kerstholt, precum și de European Elite Athletes Association (Asociația europeană a atleților de elită), intervenienți în primă instanță (denumiți în continuare „intervenienții” și „recurenții din recursul incident”).

3. Asemenea cauzei [C-333/21, European Super League], în care concluziile noastre sunt prezentate în aceeași zi, prezenta cauză se află în centrul problematicii raporturilor și a legăturii dintre dreptul concurenței și sport și ridică probleme care, pe lângă caracterul lor inedit pe plan juridic în ceea ce privește unele dintre acestea, prezintă și o importanță majoră din punct de vedere „existențial” pentru federațiile sportive.

¹ Limba originală: franceza.

II. Istoricul litigiului

4. Istoricul litigiului este prezentat la punctele 1-37 din hotărârea atacată și, pentru necesitățile prezentelor concluzii, poate fi rezumat după cum urmează.

A. Contextul factual

5. UIP este unica federație sportivă internațională recunoscută de Comitetul Internațional Olimpic (CIO) în domeniul patinajului artistic și al patinajului de viteză pe gheață. Aceasta este alcătuită din asociații (federații) naționale de patinaj, ai căror membri sunt cluburi și patinatori.

6. UIP are o funcție dublă în măsura în care, pe de o parte, ea are ca obiect reglementarea, organizarea, administrarea și promovarea patinajului artistic și a patinajului de viteză pe gheață la scară mondială și, pe de altă parte, desfășurarea unei activități economice care constă în organizarea unor competiții internaționale de patinaj pe gheață.

7. În cadrul funcțiilor sale „de reglementare”, UIP a emis un ansamblu de regulamente, coduri și comunicări, printre care următoarele norme sunt stabilite. Regulamentele generale ale UIP cuprind norme denumite „norme de eligibilitate”, care stabilesc condițiile în care atleții pot participa la competiții de patinaj pe gheață. Aceste norme de eligibilitate prevăd că astfel de competiții trebuie, pe de o parte, să fi fost autorizate de UIP sau de membrii săi și, pe de altă parte, să respecte normele instituite de această federație.

8. În versiunea adoptată în cursul anului 2014, normele de eligibilitate menționate includeau, printre altele, norma 102 alineatul (2) litera (c), norma 102 alineatul (7) și norma 103 alineatul (2), din care decurgea că, în cazul participării unui atlet la o competiție neautorizată de UIP sau de unul dintre membrii acestei federații, persoana în cauză se expunea unei sancțiuni a interdicției pe viață de la toate competițiile organizate de aceasta.

9. Ele conțineau de asemenea norma 102 alineatul (1) litera (a) punctul (i), potrivit căreia o persoană „are privilegiul de a participa la activitățile și la competițiile care intră în competența UIP, dacă această persoană respectă principiile și politicile [acesteia], astfel cum au fost formulate în statutul [său]”, și norma 102 alineatul (1) litera (a) punctul (ii), care prevedea că „condiția de eligibilitate este concepută pentru a asigura protecția adecvată a intereselor economice și a altor interese ale UIP, care utilizează veniturile sale financiare pentru gestionarea și dezvoltarea disciplinelor sportive [...], precum și pentru sprijinirea sau beneficiul membrilor [săi] și al patinatorilor acestora”.

10. În cursul anului 2016, normele de eligibilitate au făcut obiectul unei revizui.

11. Potrivit normei 102 alineatul (7), astfel cum rezultă din această revizuire, sancțiunile prevăzute în cazul participării unui atlet la o competiție neautorizată de UIP se stabilesc în funcție de gravitatea încălcării săvârșite și includ un avertisment în cazul primei încălcări, o interdicție până la 5 ani în cazul participării din neglijență la o competiție neautorizată, o interdicție până la 10 ani în cazul participării conștiente la o astfel de competiție și o interdicție pe viață în cazul încălcării considerate „foarte gravă”.

12. În plus, norma 102 alineatul (1) litera (a) punctul (ii), astfel cum rezultă din revizuirea menționată, nu se mai referă la protecția adecvată a intereselor economice ale UIP și prevede, în schimb, că „condiția de eligibilitate este concepută pentru a asigura o protecție adecvată a valorilor

etice, a obiectivelor statutare și a altor interese legitime” ale acestei federații, care „utilizează veniturile sale financiare pentru gestionarea și dezvoltarea disciplinelor sportive [...], precum și pentru sprijinirea sau beneficiul membrilor [săi] și al patinatorilor acesteia”.

13. În paralel cu aceste diferite norme, articolul 25 din statutul UIP, astfel cum se aplică începând cu 30 iunie 2006, prevede posibilitatea ca atleții care ar intenționa să conteste o decizie de neeligibilitate care îi vizează să introducă, cu titlu exclusiv, o acțiune împotriva acestei decizii la Tribunal arbitral du sport (Curtea de arbitraj sportiv, denumită în continuare „CAS”), cu sediul în Lausanne (Elveția).

14. La 25 octombrie 2015, UIP a publicat Comunicarea nr. 1974 (denumită în continuare „Comunicarea nr. 1974”), intitulată „Competiții internaționale deschise”, care definește procedura ce trebuie urmată pentru a obține o autorizație de a organiza o competiție internațională de patinaj pe gheață și care este aplicabilă atât membrilor acestei federații, cât și organizatorilor terți.

15. Această comunicare prevede că toate aceste competiții trebuie să facă obiectul unei autorizări prealabile de către UIP și să fie organizate în conformitate cu normele instituite de această federație. Comunicarea menționată enumeră, pe de altă parte, un ansamblu de cerințe de ordin general, financiar, tehnic, sportiv și etic pe care orice organizator al unei competiții de patinaj pe gheață trebuie să le respecte. Acestea prevăd, printre altele, că orice cerere de autorizare trebuie să fie însoțită de informații tehnice și sportive (locul competiției, valoarea premiilor care vor fi acordate, planurile de afaceri, bugetul, acoperirea televizuală etc.), că orice organizator este obligat să depună o declarație prin care să confirme că acceptă Codul de etică al UIP și că aceasta din urmă poate solicita informații suplimentare cu privire la aceste diferite elemente. Astfel cum rezultă din articolul 4 litera (h) din Codul de etică al UIP, astfel cum se aplică începând cu 25 ianuarie 2012, orice organizator trebuie printre altele „să se abțină să participe la vreo formă de pariuri sau să susțină orice formă de pariuri sau de jocuri de noroc legate de orice competiție sau activitate care este de competența” acestei federații.

16. În mod corelativ, Comunicarea nr. 1974 abilitază UIP să accepte sau să respingă o cerere de autorizare atât pe baza cerințelor prevăzute în această comunicare, cât și a obiectivelor fundamentale urmărite de federația menționată, astfel cum sunt definite în special la articolul 3 alineatul (1) din statutul acesteia. În cazul respingerii, organizatorul poate introduce o cale de atac la CAS, în conformitate cu normele procedurale ale UIP.

17. În sfârșit, această comunicare prevede că orice organizator al unei competiții de patinaj pe gheață este obligat să plătească UIP o contribuție de solidaritate, al cărei quantum este stabilit de la caz la caz și este destinat promovării și dezvoltării disciplinelor sportive supravegheate de această federație.

B. Procedura administrativă și decizia în litigiu

18. La 8 decembrie 2017, Comisia a adoptat decizia în litigiu, care privește atât normele UIP adoptate în cursul anului 2014, cât și pe cele rezultate din revizuirea intervenită în anul 2016.

19. În această decizie, Comisia a definit, în primul rând, piața relevantă ca fiind piața mondială a organizării și a comercializării competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață. Această instituție a arătat de asemenea că UIP era capabilă de a avea un impact substanțial asupra

concurenței pe această piață, în dubla sa calitate de entitate deținătoare a competenței de a autoriza competițiile internaționale referitoare la aceasta și de entitate responsabilă de organizarea celor mai importante dintre aceste competiții.

20. În al doilea rând, Comisia a apreciat că UIP putea fi considerată o asocieră de întreprinderi și că normele adoptate de aceasta constituiau o decizie care emană de la o astfel de asocieră de întreprinderi, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

21. În al treilea rând, această instituție a considerat că normele de eligibilitate și de autorizare instituite de UIP aveau ca obiect restrângerea concurenței, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, pentru motivul, în esență, că examinarea conținutului acestor norme, a obiectivelor lor, precum și a contextului economic și juridic în care se înscriu demonstra că ele puteau fi utilizate pentru a împiedica organizatorii potențiali ai unor competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață concurente cu cele ale UIP să aibă acces la piața relevantă și că erau de natură să restrângă posibilitățile patinatorilor de viteză profesioniști de a participa în mod liber la astfel de competiții, precum și să priveze organizatorii potențiali ai acestora de serviciile atleților a căror prezență este necesară pentru organizarea lor.

22. În al patrulea rând, Comisia a observat că nu era necesar să examineze efectele normelor în cauză asupra concurenței, înainte de a expune motivele pentru care considera că aceste norme aveau de asemenea efecte anticoncurențiale.

23. În al cincilea rând, ea a apreciat în esență că normele menționate nu puteau fi considerate ca fiind excluse din domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE pentru motivul că ele constituiau restrângeri inerente urmăririi unor obiective legitime și proporționale cu acestea din urmă, astfel încât trebuiau calificate, având în vedere obiectul lor, precum și efectele lor anticoncurențiale, drept o restrângere interzisă de această dispoziție.

24. În al șaselea rând, Comisia a considerat că normele adoptate de UIP în materie de arbitraj nu constituiau, în sine, o restrângere a concurenței, dar că, în speță, acestea consolidau totuși restrângerea concurenței care decurgea din normele de eligibilitate și de autorizare instituite de această federație.

25. În al șaptelea și ultimul rând, ea a apreciat că aceste norme de eligibilitate și de autorizare nu îndeplineau condițiile cumulative prevăzute la articolul 101 alineatul (3) TFUE pentru a putea beneficia de o excepție în temeiul acestei dispoziții, că ele afectau comerțul dintre statele membre, că aveau efecte atât în Uniune, cât și în Spațiul Economic European (SEE) și că se impunea obligarea UIP să pună capăt încălcării grave, sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu, fără a-i aplica însă o amendă, ținând seama în special de lipsa unui „precedent” decizional în acest domeniu.

26. Dispozitivul deciziei în litigiu cuprinde un articol 1, potrivit căruia UIP „a încălcat articolul 101 [TFUE] și articolul 53 din Acordul [privind SEE] prin adoptarea și prin aplicarea normelor de eligibilitate, în special a normelor 102 și 103 din Regulamentele generale [...] din 2014 și din 2016, în privința patinajului de viteză”. Acesta conține de asemenea un articol 2 care obligă federația menționată să înceteze această încălcare și să se abțină de la repetarea acesteia, precum și un articol 4 care prevede aplicarea unor penalități cu titlu cominatoriu în cazul nerespectării acestor somații.

C. Procedura jurisdicțională și hotărârea atacată

27. Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 19 februarie 2018, UIP a solicitat anularea deciziei în litigiu. În susținerea concluziilor sale, ea a invocat opt motive întemeiate în esență, primul, pe încălcarea obligației de motivare, al doilea-al cincilea, pe încălcarea articolului 101 TFUE în măsura în care acest articol a fost aplicat normelor sale de eligibilitate și de autorizare², al șaselea, pe încălcarea articolului menționat în măsura în care acesta a fost aplicat normelor sale în materie de arbitraj și al șaptelea și al optulea, pe caracterul nelegal al somațiilor, precum și al penalităților cu titlu cominatoriu care i-au fost aplicate.

28. La 16 decembrie 2020, Tribunalul a adoptat hotărârea atacată, în care a statuat în esență că decizia în litigiu nu era afectată de nelegalitate în măsura în care privea normele de eligibilitate și de autorizare ale UIP, dar că era nelegală în măsura în care privea normele instituite de această federație în materie de arbitraj.

D. Concluziile părților

1. Concluziile referitoare la recurs

29. Prin recursul formulat, UIP solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-a respins în parte acțiunea în primă instanță;
- anularea deciziei în litigiu în măsura în care aceasta nu a fost deja anulată prin hotărârea atacată și
- obligarea Comisiei și a intervenienților la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în primă instanță, cât și în recurs.

30. Comisia solicită respingerea recursului și obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată.

31. Intervenienții solicită respingerea recursului.

2. Concluziile referitoare la recursul incident

32. Prin recursul incident formulat, recurenții din recursul incident solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-a anulat în parte decizia în litigiu;
- respingerea acțiunii în primă instanță în măsura în care aceasta nu a fost deja respinsă prin hotărârea atacată și
- obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs.

² Al doilea motiv al recurente privea constatarea unei restrângeri prin obiect, iar al treilea și al patrulea motiv se refereau la aprecierea de către Comisie a aspectului dacă restrângerea concurenței este inerentă și proporțională cu urmărirea unor obiective legitime.

33. Comisia solicită admiterea recursului incident și obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată.

34. UIP solicită respingerea recursului incident și obligarea intervenienților la plata cheltuielilor de judecată.

III. Analiza recursului

A. Observații introductive

35. Înainte de a examina recursul, considerăm că este util să clarificăm cadrul analitic care trebuie aplicat în analiza normelor emise de federațiile sportive în raport cu dreptul concurenței

1. Cu privire la aplicarea articolului 101 alineatul (1) TFUE în privința normelor adoptate de federațiile sportive

36. În conformitate cu jurisprudența Curții, exercitarea activităților sportive intră în domeniul de aplicare al normelor Tratatului FUE în materie de concurență, în măsura în care constituie o activitate economică³. Rezultă că normele organismelor de conducere din domeniul sportului precum cele ale UIP intră, în principiu, în domeniul de aplicare al dreptului concurenței al Uniunii⁴.

37. Însă nu orice măsură adoptată de o federație sportivă susceptibilă să aibă un efect restrictiv asupra concurenței intră în mod necesar sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE. Astfel, în scopul aplicării acestei dispoziții într-un caz concret, este necesar mai întâi să se țină seama de contextul global în care această măsură a fost adoptată sau își produce efectele și în special de obiectivele sale⁵.

38. Astfel, în cadrul aplicării dreptului concurenței în privința normelor stabilite de federații sportive, trimiterile la caracteristicile specifice ale sportului care figurează la articolul 165 TFUE se pot dovedi pertinente, în special în scopul aprecierii eventualelor justificări ale restrângerilor concurenței⁶.

39. Prin urmare, atunci când efectele restrictive care decurg dintr-un regulament în litigiu al unei federații sportive au putut fi considerate în mod rezonabil necesare pentru a asigura realizarea unui obiectiv legitim „sportiv” și dacă efectele menționate nu depășesc ceea ce este necesar pentru a asigura urmărirea acestui obiectiv, aceste măsuri nu intră sub incidența articolului 101 alineatul (1) TFUE⁷.

40. Trebuie să se precizeze, în această privință, că analiza restricțiilor accesorii și aspectul dacă un anumit comportament nu intră în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE pentru motivul că este proporțional cu obiectivul legitim pe care îl urmărește sunt distincte de aspectul dacă acest comportament are ca obiect sau ca efect restrângerea concurenței. Astfel

³ A se vedea Hotărârea din 25 aprilie 2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, punctul 45 și jurisprudența citată).

⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2006, Meca-Medina și Majcen/Comisia (C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctele 29-34).

⁵ A se vedea Hotărârea din 19 februarie 2002, Wouters și alții (C-309/99, EU:C:2002:98, punctul 97).

⁶ A se vedea Hotărârea din 16 martie 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, punctul 40).

⁷ A se vedea Hotărârea Meca-Medina (punctul 42 și jurisprudența citată și punctul 45).

cum reiese în mod clar din jurisprudența Curții, numai după ce a constatat, într-o primă etapă, că o măsură este susceptibilă să restrângă concurența în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE – fără a ajunge însă întotdeauna la o constatare explicită a restrângerii concurenței prin obiect sau prin efect – Curtea va examina, într-o a doua etapă, dacă efectele de restrângere a concurenței sunt inerente urmării unor obiective legitime și proporționale, pentru a fi exclusă astfel din domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE⁸.

41. Contrar abordării urmate de Comisie în decizia în litigiu, trebuie să se constate că, în hotărârea atacată, Tribunalul a examinat împreună al doilea motiv invocat de recurentă, privind constatarea potrivit căreia normele de eligibilitate aveau ca obiect restrângerea concurenței, și al treilea și al patrulea motiv, referitoare la aprecierea de către Comisie a aspectului dacă restrângerea concurenței este inerentă și proporțională cu urmărirea unor obiective legitime⁹.

42. Pe de altă parte, aplicarea noțiunii de „restricție accesorie” nu implică evaluarea comparativă a efectelor proconcurențiale și anticoncurențiale, această analiză putând fi efectuată numai în cadrul specific al articolului 101 alineatul (3) TFUE¹⁰. Rezultă că teoria privind restricțiile accesorii se poate dovedi deosebit de relevantă în cazul normelor emise de federații sportive în măsura în care condițiile care trebuie îndeplinite pentru a beneficia de o exceptare în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE par a fi mai dificil de realizat decât cele menționate în Hotărârea Meca-Medina¹¹. Trebuie amintit, în această privință, că pentru a beneficia de o exceptare individuală în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE, o măsură va trebui să îndeplinească cele patru condiții cumulative prevăzute la acest articol și că revine părții căreia i se reproșează că a încălcat normele de concurență sarcina de a demonstra că efectele proconcurențiale sub formă de creșteri în eficiență, legate în principal de avantaje economice – precum crearea unei valori suplimentare prin reducerea costului de producție sau îmbunătățirea și crearea unui nou produs – depășesc efectele restrictive ale unui acord.

43. În sfârșit, atunci când restricțiile depășesc ceea ce este necesar pentru a asigura realizarea obiectivului legitim urmărit, trebuie analizate efectele acestora asupra concurenței urmând analiza clasică a articolului 101 alineatul (1) TFUE, fără a exclude posibilitatea unei eventuale justificări în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE¹².

2. Cu privire la obligațiile care revin unei federații sportive care dispune de o competență de autorizare și de un monopol de organizare a unor evenimente sportive

44. Având în vedere rolul conferit în mod tradițional federațiilor sportive, acestea sunt expuse unui risc de conflict de interese care decurge din faptul că, pe de o parte, ele dispun de o competență de reglementare și că, pe de altă parte și în același timp, asigură o activitate economică.

⁸ A se vedea Hotărârea din 19 februarie 2002, Wouters și alții (C-309/99, EU:C:2002:98, punctul 110), Hotărârea din 4 septembrie 2014, API și alții (C-184/13-C-187/13, C-194/13, C-195/13 și C-208/13, EU:C:2014:2147, punctele 43 și 49), și Hotărârea din 23 noiembrie 2017, CHEZ Elektro Bulgaria și FrontEx International (C-427/16 și C-428/16, EU:C:2017:890, punctele 51 și 57).

⁹ A se vedea punctele 87-89 din prezentele concluzii.

¹⁰ A se vedea considerentele (29) și (30) ale Comunicării Comisiei Orientări privind aplicarea articolului 81 alineatul (3) din tratat (JO 2004, C 101, p. 97, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 165).

¹¹ A se vedea punctul 40 din prezentele concluzii.

¹² A se vedea Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, denumită în continuare „Hotărârea OTOC” (EU:C:2013:127, punctele 101-103).

45. Ca urmare a acestui fapt, în cazul în care această competență nu este însoțită de limite, de obligații sau de un control, federația sportivă investită cu competența menționată poate denatura concurența refuzând accesul altor operatori pe piața relevantă, favorizând competiția (sau competițiile) pe care aceasta o (le) organizează. Or, un sistem de concurență nedenaturată nu poate fi garantat decât dacă este asigurată egalitatea de șanse între diferiți operatori economici¹³.

46. În hotărârea atacată, Tribunalul a confirmat poziția Comisiei cu privire la riscul unui conflict de interese, aceasta subliniind necesitatea de a supune acest cumul unui ansamblu de limite și de controale, printre altele prin restrângerea posibilității unei federații sportive de a-și utiliza competențele de autorizare și de sancționare prin stabilirea unor criterii transparente, obiective, nediscriminatorii și proporționale pentru a preveni orice risc de utilizare denaturată care constă în favorizarea activității economice a persoanei interesate sau în defavorizarea celor ale concurenților săi sau chiar în excluderea oricărei concurențe. În această privință, analiza Tribunalului s-a întemeiat în principal pe jurisprudența Curții rezultată din Hotărârile MOTOE și OTOC¹⁴.

47. În speță, din moment ce UIP organizează ea însăși competiții și are de asemenea competența de a autoriza competițiile organizate de terți, trebuie să se constate că această situație este susceptibilă să dea naștere unui conflict de interese, ceea ce presupune ca această federație să fie supusă anumitor obligații în cadrul exercitării funcțiilor sale de reglementare pentru a nu denatura concurența.

48. Însă trebuie să se sublinieze că simpla împrejurare că aceeași entitate exercită atât funcțiile de reglementare, cât și de organizare a unor competiții sportive nu implică în sine o încălcare a dreptului concurenței al Uniunii. Pe de altă parte, rezultă din jurisprudența citată la punctul 46 din prezentele concluzii și, fără a fi necesar să se stabilească o separare structurală între aceste două funcții, că obligația principală care revine unei federații sportive care se află în situația UIP este de a se asigura că acești terți nu sunt privați în mod nejustificat de accesul la piață astfel încât concurența pe această piață să fie denaturată.

49. Rezultă că federațiile sportive pot, în anumite condiții, să refuze accesul pe piață unor terți, fără ca acest lucru să constituie o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE, sub rezerva ca acest refuz să fie justificat de obiective legitime și ca măsurile adoptate de aceste federații să fie proporționale în raport cu obiectivele menționate.

¹³ A se vedea Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, denumită în continuare „Hotărârea MOTOE”, EU:C:2008:376, punctul 51), și Hotărârea OTOC (punctul 88).

¹⁴ A se vedea Hotărârea MOTOE (punctele 49-52) și Hotărârea OTOC (punctele 69-92).

B. Cu privire la primul motiv al recursului principal și la al doilea motiv al recursului incident

1. Observații introductive

50. Prin intermediul celor trei aspecte ale primului motiv de recurs, UIP pune în discuție partea din hotărârea atacată care confirmă existența unei restrângeri a concurenței prin obiect nejustificate, legate de sistemul de autorizare prealabilă și de clauza de exclusivitate însoțită de sancțiuni instituită prin normele sale. În special, aceasta reproșează Tribunalului:

- prin intermediul primului aspect, că nu a examinat argumentele sale privind aprecierea de către Comisie a anumitor fapte care stau la baza constatării unei restrângeri a concurenței prin obiect;
- prin intermediul celui de al doilea aspect, că a înlocuit aprecierea Comisiei privind situația de fapt și de drept cu propria apreciere atunci când a reținut existența unei încălcări diferite de cea care a fost constatată la articolul 1 din decizia în litigiu, pe baza unei interpretări eronate a articolului 101 alineatul (1) TFUE;
- prin intermediul celui de al treilea aspect, că a săvârșit erori în analiza globală a celor patru elemente luate în considerare de Comisie pentru a concluziona că normele de eligibilitate constituiau o restrângere a concurenței prin obiect¹⁵.

51. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs incident, intervenienții pun de asemenea în discuție partea din hotărâre vizată de al treilea aspect al primului motiv, dintr-o perspectivă diferită, și anume faptul că Tribunalul a apreciat în mod eronat că comportamentul UIP de a încerca să protejeze propriile interese economice nu ar ține de un obiectiv anticoncurențial în sine.

52. Problema principală ridicată prin intermediul acestor motive, care prezintă mai multe elemente care se suprapun, este în esență dacă Tribunalul a făcut o interpretare a articolului 101 alineatul (1) TFUE lipsită de erori de drept atunci când a confirmat decizia în litigiu în măsura în care prin aceasta s-a constatat existența unei restrângeri a concurenței prin obiect.

53. Prin urmare, vom examina aceste motive și aspecte împreună, indicând în același timp în analiza care urmează, dacă este necesar, aspectele specifice unora dintre aceste motive sau aspecte.

2. Cu privire la admisibilitate

54. Înainte de a analiza primul motiv, trebuie mai întâi să se respingă excepțiile de inadmisibilitate invocate de intervenienți cu privire la primul aspect și la o parte din al treilea aspect al primului motiv.

¹⁵ Mai precis, UIP susține că examinarea de către Tribunal a conținutului normelor pe care chiar ea le-a instituit, a contextului juridic și economic în care acestea se înscriu și a obiectivelor pe care le urmăresc nu relevă gradul de nocivitate necesar pentru o calificare drept restrângerea concurenței prin obiect.

55. Contrar celor susținute de aceste părți, argumentația UIP nu constituie o cerere de reapreciere a faptelor formulată sub pretextul unor pretense erori de drept. Astfel, această argumentație privește într-adevăr o chestiune de drept și, mai precis, interpretarea articolului 101 alineatul (1) TFUE efectuată de Tribunal, în măsura în care UIP susține că Tribunalul a reținut un criteriu juridic eronat pentru aplicarea condițiilor referitoare la constatarea unei încălcări a dreptului concurenței.

56. În continuare, pentru motive similare, este necesar să se respingă excepția de inadmisibilitate invocată de UIP în privința celui de al doilea motiv al recursului incident. Astfel, argumentul intervenienților nu privește o chestiune de fapt, ci o apreciere pur juridică efectuată de Tribunal. După cum s-a precizat la punctul 102 din prezentele concluzii, intervenienții invocă o eroare de drept atunci când reproșează Tribunalului că nu a luat în considerare faptul că UIP se află într-o situație diferită de orice altă întreprindere pentru care protecția intereselor sale economice ar fi legitimă.

57. În sfârșit, trebuie respinsă cererea UIP de declarare a acestui motiv ca fiind inoperant pentru motivul că, independent de problematica ridicată de intervenienți, Tribunalul a confirmat în definitiv concluzia Comisiei referitoare la existența unei restrângeri a concurenței prin obiect. Astfel, al doilea motiv al recursului incident privește o problemă legată de contextul juridic și economic al prezentei cauze și de problematica mai generală a prevenirii riscului de conflict de interese.

3. Cu privire la fond: constatarea unei restrângeri a concurenței prin obiect

a) Considerații generale cu privire la conturul noțiunii de „obiect anticoncurențial” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE

58. Pentru a intra sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată trebuie să aibă „ca obiect sau efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne.

59. Trebuie amintit, în această privință, că obiectul și efectul anticoncurențial ale unui acord nu sunt condiții cumulative, ci alternative pentru a aprecia dacă un astfel de acord intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE. Astfel, potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, caracterul alternativ al acestei condiții, indicat prin conjuncția „sau”, conduce la necesitatea de a analiza mai întâi obiectul însuși al acordului, ținând seama de contextul economic în care acesta trebuie să fie aplicat¹⁶.

60. În conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, anumite tipuri de coordonare între întreprinderi indică un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că examinarea efectelor acestora nu este necesară¹⁷. Această jurisprudență rezultă din împrejurarea că anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței¹⁸.

¹⁶ A se vedea Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 55 și jurisprudența citată).

¹⁷ A se vedea Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 57 și jurisprudența citată).

¹⁸ A se vedea Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia (C-67/13 P, denumită în continuare „Hotărârea CB/Comisia”, EU:C:2014:2204, punctul 50 și jurisprudența citată).

61. Din jurisprudența Curții reiese de asemenea că nu este necesar să se examineze efectele unui acord din moment ce obiectul anticoncurențial al acestuia din urmă este dovedit¹⁹. În ipoteza în care analiza unui tip de coordonare între întreprinderi nu ar prezenta un grad suficient de nocivitate pentru concurență, ar trebui să se examineze, în schimb, efectele acesteia și, pentru a fi interzisă, să se impună întrunirea elementelor care probează că, în fapt, concurența a fost împiedicată, restrânsă sau denaturată în mod semnificativ²⁰.

62. Pentru a aprecia dacă o decizie a unei asocieri de întreprinderi prezintă un grad suficient de nocivitate pentru a fi considerată o restrângere a concurenței prin obiect în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, trebuie analizate cuprinsul dispozițiilor acesteia, obiectivele pe care urmărește să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care aceasta se înscrie²¹.

63. Odată aduse aceste precizări, trebuie să se examineze în continuare analiza efectuată de Tribunal pentru a stabili dacă acesta din urmă a considerat în mod întemeiat că normele UIP atingeau un asemenea grad de nocivitate încât efectele lor negative asupra concurenței puteau fi prezumate.

b) Cu privire la aprecierea existenței unei restrângeri prin obiect în speță

64. Propunem să se urmeze grila de analiză „clasică” pentru constatarea unei restrângeri a concurenței prin obiect, examinând, într-o primă etapă, analiza realizată de Tribunal cu privire la conținutul (secțiunea 1) și la obiectivele (secțiunea 2) normelor de eligibilitate, ceea ce ne va conduce la o concluzie preliminară (secțiunea 3), înainte de a analiza argumentele invocate de recurentă referitoare la erorile pretins săvârșite de Tribunal în aprecierea contextului juridic (secțiunea 4) și economic (secțiunea 5) și refuzul de a lua în considerare intenția părților.

1) Cu privire la analiza conținutului normelor de eligibilitate

65. Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că din constatările Tribunalului reiese că normele UIP care erau în vigoare înainte de modificările introduse în cursul anului 2016 și de publicarea Comunicării nr. 1974 nu prevedeau niciun criteriu de autorizare pentru competițiile pe care terții intenționau să le organizeze și că orice participare la terțe evenimente făcea obiectul unei sancțiuni de excludere pe viață. Tribunalul a apreciat astfel că, înainte de publicarea acestei comunicări, recurenta beneficia de o putere de apreciere deplină pentru a refuza autorizarea unei asemenea competiții²².

66. Adoptarea Comunicării nr. 1974 a modificat normele de eligibilitate definind procedura care trebuie urmată pentru ca un organizator terț să poată obține autorizația de a organiza o competiție în cadrul sistemului de autorizare prealabilă, introducând, în acest scop, un număr de cerințe de ordin general, financiar, tehnic, sportiv și etic²³. În pofida modificărilor aduse prin această comunicare, Tribunalul a apreciat că puterea discreționară a UIP nu fusese modificată substanțial. Tribunalul a considerat astfel că UIP continua să dispună de o marjă largă de apreciere care îi permitea să refuze accesul la piață oricărui concurent pe baza unor condiții descrise vag, inclusiv pentru motive care nu sunt prevăzute în mod explicit în normele de

¹⁹ A se vedea Hotărârea din 4 iunie 2009, T-Mobile Netherlands și alții (C-8/08, EU:C:2009:343, punctele 28 și 30).

²⁰ A se vedea Hotărârea CB/Comisia (punctul 52 și jurisprudența citată).

²¹ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, punctul 33 și jurisprudența citată).

²² A se vedea punctul 86 din hotărârea atacată.

²³ A se vedea punctul 15 din prezentele concluzii.

eligibilitate sau în Codul de etică, ceea ce putea conduce la adoptarea unor decizii de refuz pentru motive nelegitime²⁴. În plus, UIP ar aplica sau cel puțin ar amenința că va aplica sancțiuni severe patinatorilor care participă la competiții organizate de concurenți care nu sunt autorizate.

67. Pe baza acestor constatări, Tribunalul a concluzionat că normele de eligibilitate constituiau o restrângere a concurenței prin obiect, analiza conținutului normelor de eligibilitate efectuată de Tribunal concentrându-se, pe de o parte, pe criteriile de autorizare²⁵ și, pe de altă parte, pe severitatea sancțiunilor prevăzute de aceste reguli²⁶, aspecte pe care le vom examina separat în continuare.

i) Cu privire la criteriile de autorizare prevăzute de normele de eligibilitate

68. În această privință, amintim, cu titlu introductiv, că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, criteriul juridic esențial pentru a determina existența unei restrângeri a concurenței prin obiect rezidă în constatarea faptului că un acord prezintă, în sine, *un grad suficient de nocivitate* pentru concurență pentru a considera că nu este necesară analizarea efectelor acestuia²⁷. Prin urmare, o astfel de constatare trebuie să se limiteze la formele de coordonare care pot fi considerate, *prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței*²⁸ și al căror caracter nociv este *ușor decelabil*²⁹, ceea ce impune o interpretare restrictivă a noțiunii de restrângere a concurenței prin obiect³⁰.

69. Trebuie să se observe, pe de altă parte, că, pentru a justifica o calificare a unui acord drept restrângere „prin obiect”, trebuie să existe o experiență suficient de solidă și de fiabilă pentru a se putea considera că acest acord este, prin însăși natura sa, dăunător bunei funcționări a concurenței, fără a fi necesar să se examineze efectele concrete ale acestuia³¹.

70. Trebuie să se constate că la punctul 89 din hotărârea atacată, Tribunalul susține că obiectul anticoncurențial al normelor UIP poate fi dedus din faptul că aceasta din urmă beneficia de o *marjă largă de apreciere pentru a refuza competiții propuse de terți*, ceea ce putea conduce la adoptarea unor decizii de refuz pentru motive nelegitime. Restrângerea concurenței prin obiect ar rezulta astfel, potrivit Tribunalului, din puterea discreționară a UIP – și, prin urmare, din capacitatea acestei federații – de a refuza evenimente organizate de terți.

71. Întemeindu-se pe Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții³², Comisia susține această poziție, arătând că obiectul anticoncurențial poate fi dedus, în speță, din faptul că normele UIP sunt „apte” să restrângă concurența.

²⁴ A se vedea punctele 89 și 95 din hotărârea atacată.

²⁵ A se vedea punctele 84-89 și 96-98 din hotărârea atacată.

²⁶ A se vedea punctele 90-95 din hotărârea atacată.

²⁷ A se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2020, Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2020:265, punctul 37, precum și jurisprudența citată).

²⁸ A se vedea Hotărârea CB/Comisia (punctul 50) și Concluziile avocatului general Wahl prezentate în cauza CB/Comisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punctul 39).

²⁹ A se vedea Concluziile avocatului general Wahl prezentate în cauza CB/Comisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punctul 56) și Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2019:678, punctul 42).

³⁰ A se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2020, Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2020:265, punctul 54, precum și jurisprudența citată).

³¹ A se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2020, Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2020:265, punctul 76, precum și jurisprudența citată), și Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2019:678, punctele 54 și 63-73).

³² Hotărârea din 4 iunie 2009 (C-8/08, EU:C:2009:343, punctul 31).

72. Totuși, apreciem că este îndoielnic faptul că se poate considera că *aptitudinea teoretică* de a aduce atingere concurenței pe baza *marjei largi de apreciere* de care poate beneficia o federație sportivă poate fi suficientă pentru a dovedi un obiect anticoncurențial, cu atât mai mult atunci când efectele anticoncurențiale care ar trebui, în principiu, să poată fi asumate sunt incerte și, în orice caz, nu reies din analiza efectuată de Tribunal, acesta din urmă limitându-se la o interpretare abstractă a normelor UIP în discuție fără a examina niciun exemplu concret al punerii lor în aplicare.

73. Arătăm de asemenea că însăși existența unui mecanism de autorizare prealabilă care permite organizatorilor terți să solicite accesul la piață – independent de puterea discreționară pe care o deține UIP pentru a refuza o astfel de autorizare – ar trebui să fie suficientă, în sine, pentru a ridica semne de întrebare cu privire la caracterul suficient de nociv al normelor UIP din punctul de vedere al dreptului concurenței. Astfel, aspectul dacă mecanismul în vigoare este suficient pentru a asigura o concurență efectivă pe piața relevantă sau dacă restrânge concurența nu poate fi stabilit, în opinia noastră, decât pe baza unei analize a efectelor anticoncurențiale.

74. În plus, atunci când examinăm mai îndeaproape elementele luate în considerare de Tribunal în cadrul analizei conținutului normelor de eligibilitate pentru a stabili marja de apreciere de care ar dispune UIP, considerăm că este contestabil faptul că aceste elemente ar putea avea caracterul nociv impus de jurisprudența Curții pentru a stabili o restrângere a concurenței prin obiect³³. Amintim în această privință că, în cadrul analizei conținutului normelor de eligibilitate, Tribunalul a luat în considerare, pe lângă sancțiuni, lipsa unei legături directe între, pe de o parte, normele de eligibilitate și, pe de altă parte, obiective legitime sau o competiție ori o serie de competiții organizate de recurență.

75. Cu titlu de exemplu, faptul că o federație sportivă nu definește suficient de precis obiectivele urmărite de aceste norme, limitându-se să utilizeze „expresii vagi” sau că aceasta nu prevede o listă exhaustivă a cerințelor necesare pentru autorizarea unei competiții terțe (rezervându-și dreptul de a solicita organizatorilor informații suplimentare legate de diferitele cerințe sus-menționate), astfel cum a constatat Tribunalul la punctele 85 și 87 din hotărârea atacată, poate indica efectiv domeniul larg de aplicare, chiar excesiv, al normelor de eligibilitate și marja de apreciere importantă deținută de respectiva federație, dar aceasta rămâne departe de a indica un caracter dăunător din punct de vedere al concurenței sau un obiect anticoncurențial³⁴. Același lucru este valabil și în ceea ce privește constatările Tribunalului de la punctul 97 din hotărârea atacată cu privire la lipsa unei legături între normele de eligibilitate ale recurenței și o competiție sau o serie de competiții organizate de aceasta.

76. Trebuie să se constate, în al doilea rând, astfel cum arată UIP, pe de altă parte, că Tribunalul s-a întemeiat în principal pe jurisprudența Curții în cadrul unor cauze privind restrângeri ale concurenței prin *efect* pentru a constata o restrângere a concurenței prin *obiect*.

77. Mai precis, în ceea ce privește Comunicarea nr. 1974, Tribunalul a apreciat, la punctul 88 din hotărârea atacată, că aceasta nu conținea „criterii de autorizare clar definite, transparente, nediscriminatorii, verificabile și care pot garanta organizatorilor de competiții un acces efectiv la

³³ A se vedea punctul 68 din prezentele concluzii.

³⁴ Totuși, aceste elemente pot fi luate în considerare în cadrul analizei restricțiilor accesorii pentru a ilustra caracterul disproporționat al normelor UIP.

piața relevantă” în sensul jurisprudenței rezultate din Hotărârea OTOC³⁵. Lipsa unor astfel de criterii în normele UIP ar fi, potrivit Tribunalului, un element pertinent pentru a constata existența unei restrângeri a concurenței prin obiect.

78. Trebuie să se constate însă că, deși Curtea a reținut, în Hotărârea OTOC, că faptul de a nu prevedea criteriile citate anterior poate determina o restrângere a concurenței, aceasta nu a considerat că lipsa unor astfel de criterii ar determina în mod automat calificarea drept o restrângere a concurenței prin obiect, ci mai degrabă ca fiind un indiciu privind efectele restrictive care ar decurge dintr-o reglementare care nu prevede astfel de criterii³⁶.

79. Totuși, în pofida faptului că Tribunalul însuși a recunoscut în mod expres, la punctul 72 din hotărârea atacată, că reglementarea în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea OTOC a fost calificată de Curte drept o restrângere prin efect, el a statuat totuși că această împrejurare nu s-ar opune posibilității aplicării acestei jurisprudențe (precum și a celei rezultate din Hotărârea MOTOE) în cadrul analizei unei restrângeri prin obiect. Pentru a-și justifica abordarea, Tribunalul s-a întemeiat pe Hotărârea Generics (UK) și alții³⁷, în special pe punctul 84 din aceasta, care, potrivit Tribunalului, ar permite să se considere că un acord poate restrânge concurența prin obiect într-un context specific, în timp ce în alte contexte ar fi necesară o analiză a efectelor acordului.

80. Or, deși nu se contestă că, în funcție de contextul în care se înscrie, un acord poate restrânge concurența prin obiect în anumite cazuri, în timp ce, în altele, efectele sale ar trebui analizate, acest lucru nu înseamnă că criteriile rezultate din Hotărârea OTOC (sau din Hotărârea MOTOE) pot fi transpuse direct în prezenta cauză pentru a stabili o restrângere a concurenței prin obiect.

81. În prezenta cauză, Tribunalul nu explică nici care ar fi „contextul specific” care ar justifica calificarea drept o restrângere a concurenței prin obiect, nici printre altele modul în care acest context se distinge de cel în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea OTOC pentru a justifica o calificare diferită în ceea ce privește restricția constatată.

ii) Cu privire la severitatea sancțiunilor prevăzute de normele de eligibilitate

82. În ceea ce privește regimul sancțiunilor prevăzute de normele de eligibilitate, UIP a arătat că nivelul sancțiunilor aplicate patinatorilor care participă la un eveniment organizat de un terț nu are, ca atare, nicio relevanță pentru a stabili dacă normele sale de eligibilitate au sau nu au ca obiect restrângerea concurenței, întrucât aceste sancțiuni nu pot produce efecte negative asupra concurenței decât dacă refuzul de a autoriza acest eveniment ar fi întemeiat pe motive nelegitime.

83. Totuși, contrar celor susținute de recurentă și în pofida faptului că unele sancțiuni pot fi justificate, într-un stadiu ulterior, de obiective legitime (ceea ce ar putea să le excludă complet din domeniul de aplicare al articolului 101 TFUE), nu este mai puțin adevărat că natura represivă a unei reglementări și importanța sancțiunilor aplicabile în cazul încălcării acesteia sunt elemente deosebit de pertinente în analiza conținutului normelor de eligibilitate, din moment ce pot produce efecte negative asupra concurenței. Astfel, după cum a constatat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 91 și 95 din hotărârea atacată, severitatea sancțiunilor stabilite poate

³⁵ A se vedea Hotărârea OTOC (punctul 99).

³⁶ A se vedea Hotărârea OTOC (punctele 70-100).

³⁷ Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52).

descuraja atleții să participe la competiții neautorizate de recurentă și, în consecință, ar putea bloca piața pentru concurenții potențiali care sunt privați de participarea atleților necesari pentru organizarea unei competiții sportive.

84. Incidența sa asupra concurenței nu poate fi analizată însă în mod abstract, fără a ține seama de contextul global în care se înscrie regimul sancțiunilor. Astfel cum a constatat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 89 și 95 din hotărârea atacată, obiectul anticoncurențial invocat al normelor UIP nu poate fi dedus numai pe baza unei aprecieri izolate a severității sancțiunilor, ci ar trebui mai degrabă să fie apreciat în contextul (mai general) al constatării potrivit căreia UIP beneficia de o „marjă largă de apreciere” pentru a refuza autorizarea competițiilor propuse de terți³⁸.

85. Considerăm, având în vedere cele ce precedă, că elementele reținute de Tribunal în analiza conținutului normelor de eligibilitate nu permite să se constate existența unei restrângeri prin obiect în ceea ce privește normele de eligibilitate ale UIP.

2) Cu privire la analiza obiectivelor urmărite de normele de eligibilitate

86. În ceea ce privește obiectivele urmărite de normele UIP, amintim că analiza Tribunalului s-a concentrat, pe de o parte, pe protecția obiectivelor legitime³⁹ și, pe de altă parte, pe protecția intereselor economice ale UIP⁴⁰, aspecte pe care le vom examina separat în continuare.

i) Cu privire la problema protecției intereselor legitime urmărite de UIP

87. Trebuie să se arate, cu titlu introductiv, că, în cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv de recurs, UIP reproșează Tribunalului că a constatat o nouă încălcare care constă într-o restrângere a concurenței prin obiect diferită de cea identificată în decizia în litigiu. Mai precis, UIP susține că Tribunalul a substituit motivarea Comisiei cu propria motivare, întemeindu-se în mare măsură pe elementele discutate în secțiunea 8.5 din decizia în litigiu (intitulată „Normele de eligibilitate intră în domeniul de aplicare al articolului 101 din tratat”), deși aceste elemente nu au fost incluse în secțiunea 8.3 din această decizie (intitulată „Restrângerea concurenței prin obiect”) care privea constatarea existenței unei încălcări prin obiect.

88. Recurenta se întemeiază printre altele pe faptul că problema protecției intereselor legitime ale UIP nu a fost examinată în detaliu de Comisie în cadrul analizei restrângerii prin obiect (secțiunea 8.3 din decizia în litigiu)⁴¹, ci a fost abordată în secțiunea 8.5 din această decizie în care Comisia a examinat dacă normele de eligibilitate intrau în domeniul de aplicare al articolului 101 TFUE.

89. Contrar abordării urmate de Comisie de a distinge între aceste două cadre de analiză, Tribunalul a considerat oportun, astfel cum enunță el însuși la punctul 64 din hotărârea atacată, să examineze împreună al doilea motiv (privind constatarea unei restrângeri prin obiect) și al treilea și al patrulea motiv (privind aprecierea de către Comisie a aspectului dacă restrângerea

³⁸ A se vedea punctele 89 și 95 din hotărârea atacată.

³⁹ A se vedea punctele 100-104 din hotărârea atacată.

⁴⁰ A se vedea punctele 105-114 din hotărârea atacată.

⁴¹ Astfel, deși Comisia face referire, în considerentul (163) al deciziei în litigiu, la lipsa unor legături directe ale normelor UIP cu obiective legitime, un element care a fost analizat în principal în cadrul examinării conținutului acestor norme, considerentul (171) al acestei decizii nu lasă nicio îndoială cu privire la abordarea urmată de Comisie de a exclude luarea în considerare a obiectivelor legitime în etapa analizei obiectului anticoncurențial.

concurenței este inerentă și proporțională cu urmărirea obiectivului privind protejarea integrității patinajului de viteză de pariurile sportive)⁴². Procedând astfel, Tribunalul a integrat problema luării în considerare a obiectivelor de interes general în cadrul identificării restrângerii concurenței prin obiect.

90. Prin urmare, se ridică problema dacă Tribunalul a putut, fără a săvârși o eroare de drept, să efectueze o analiză „combinată” sau „paralelă” a existenței unei restrângeri a concurenței prin obiect și a lipsei caracterului justificat în mod obiectiv și proporțional al acestei restrângeri.

91. De la început, trebuie să se constate că această abordare a Tribunalului se află la originea unei anumite confuzii, din moment ce nu reiese în mod clar natura analizei urmate. Astfel, într-o primă etapă, Tribunalul a urmat abordarea clasică a identificării unei restrângeri a concurenței prin obiect, analizând mai întâi conținutul normelor de eligibilitate. Totuși, într-o a doua etapă, în cadrul examinării obiectivelor acestor norme, Tribunalul pare să le examineze pe acestea din urmă în lumina criteriilor stabilite în Hotărârea Meca Medina, reținând că obiectivul invocat de UIP potrivit căruia normele ar urmări protejarea integrității patinajului împotriva pariurilor, deși este efectiv legitim, nu justifică restrângerile constatate, care nu sunt inerente urmăririi acestuia și sunt considerate disproporționate. Astfel, constatarea că normele UIP sunt disproporționate în raport cu obiectivele urmărite ar determina, potrivit Tribunalului, atât inaplicabilitatea „excepției privind restricțiile accesorii”, cât și calificarea lor automată ca restrângere prin obiect.

92. Înainte de a adopta o poziție cu privire la abordarea urmată de Tribunal, trebuie amintit că, în cadrul articolului 101 alineatul (1) TFUE, obiectivele urmărite printr-un acord sau printr-o decizie a unei asocieri de întreprinderi pot avea un rol în analiză sub două aspecte.

93. Pe de o parte, scopurile obiective pe care un acord urmărește să le atingă sunt relevante și urmăresc să determine dacă acesta intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE⁴³. Aceste scopuri obiective, care trebuie să reiasă clar din măsurile în cauză, nu trebuie confundate cu intențiile subiective de a restrânge sau nu concurența sau cu obiectivele legitime urmărite eventual de întreprinderile vizate⁴⁴. Trebuie să se precizeze, în această privință, că dintr-o jurisprudență constantă rezultă că faptul de a se considera că o măsură urmărește un obiectiv legitim nu exclude posibilitatea ca măsura menționată să fie considerată ca având un obiect care restrânge concurența⁴⁵. Astfel, în cadrul constatării unei restrângeri a concurenței prin obiect, analiza obiectivelor urmărește să stabilească (în sprijinul altor elemente precum conținutul unui acord și contextul său juridic și economic) scopul sau caracterul anticoncurențial și suficient de nociv al unui acord. Prin urmare, nu sunt luate în considerare, în acest stadiu al analizei, obiective legitime, deși acestea pot fi luate în considerare, dacă este cazul, pentru a obține o exceptare în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE.

94. Pe de altă parte, obiectivele urmărite de un acord au de asemenea un rol în contextul analizei restricțiilor accesorii, care urmărește să stabilească dacă efectele de restrângere a concurenței care decurg dintr-o anumită măsură sunt inerente și proporționale cu urmărirea unui obiectiv legitim. Atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, acordul care include măsura în cauză nu intră pe deplin în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE. În acest cadru, identificarea acestui obiectiv și recunoașterea legitimității sale constituie prima etapă a analizei menționate.

⁴² A se vedea punctele 99-114 din hotărârea atacată.

⁴³ A se vedea Hotărârea CB/Comisia (punctul 53 și jurisprudența citată).

⁴⁴ A se vedea Concluziile avocatului general Wahl prezentate în cauza CB/Comisia (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punctul 117).

⁴⁵ A se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2020, Budapest Bank și alții (C-228/18, EU:C:2020:265, punctul 52, precum și jurisprudența citată).

95. Deși anumite aspecte ale acestor două analize, în principiu distincte, se pot suprapune, nu este mai puțin adevărat că examinarea obiectivelor măsurilor în cauză este diferită din punct de vedere conceptual în cele două situații. Același lucru este valabil în ceea ce privește consecințele care trebuie deduse din aceste două analize.

96. Astfel, contrar a ceea ce pare să susțină Tribunalul, caracterul disproporționat al unei măsuri în raport cu un obiectiv legitim nu determină în mod automat calificarea drept „restrângere a concurenței prin obiect”. Mai precis, faptul că o măsură nu îndeplinește criteriile testului stabilit în Hotărârea Meca-Medina semnifică numai că aceasta va trebui să fie (sau va rămâne) supusă „analizei clasice” în raport cu articolul 101 TFUE, inclusiv examinării eventualei beneficii al unei exceptări în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE. În consecință, deși este astfel probabil ca o măsură calificată drept „restrângere a concurenței prin obiect” să fie – prin natura sa – disproporționată în raport cu un obiectiv legitim urmărit, invers nu este neapărat valabil.

97. Având în vedere cele ce precedă, apreciem că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 110 și 111 din hotărârea atacată, că sistemul de autorizare prealabilă al UIP putea fi considerat o restrângere a concurenței prin obiect ca urmare a faptului că ar depăși ceea ce este necesar pentru urmărirea obiectivului de asigurare a conformității competițiilor sportive cu standarde comune.

98. Trebuie să se observe totuși că, deși elementele examinate de Tribunal pentru a concluziona că normele de eligibilitate sunt disproporționate în raport cu obiectivele legitime urmărite nu pot fundamenta constatarea unei restrângeri prin obiect, acestea s-ar putea dovedi însă pertinente pentru a constata o restrângere prin efect dacă sunt utilizate pentru a exclude în mod nejustificat organizatorii terți de evenimente, astfel cum a arătat Curtea în Hotărârile Meca Medina⁴⁶ și OTOC⁴⁷.

99. În sfârșit, arătăm că poziția Tribunalului în ceea ce privește atât interpretarea conținutului normelor UIP, cât și aprecierea acestuia potrivit căreia caracterul disproporționat al normelor UIP în raport cu obiectivele urmărite ar fi suficient pentru a constata o restrângere a concurenței prin obiect ar determina o extindere a noțiunii de „restrângere a concurenței prin obiect” ce ar fi contrară unei jurisprudențe consacrate a Curții care impune o interpretare restrictivă a acestei noțiuni⁴⁸.

ii) Cu privire la problema protecției intereselor economice ale UIP

100. Trebuie amintit de la început că, contrar celor reținute de Comisie în considerentul (169) al deciziei în litigiu, Tribunalul a considerat, la punctele 108 și 109 din hotărârea atacată, că, presupunând că s-ar dovedi că normele de eligibilitate adoptate în cursul anului 2016 urmăresc și un obiectiv privind protecția intereselor economice ale recurente, faptul că o federație urmărește să își protejeze interesele economice nu este anticoncurențial în sine.

101. Această apreciere a Tribunalului este contestată de intervenienți în cadrul celui de al doilea motiv al recursului incident, pe care propunem să îl examinăm în acest stadiu al analizei noastre pentru motivele citate la punctul 51 din prezentele concluzii.

⁴⁶ Punctul 47 din această hotărâre.

⁴⁷ Punctele 70-100 din această hotărâre.

⁴⁸ A se vedea punctul 68 din prezentele concluzii.

102. Mai precis, intervenienții reproșează Tribunalului că a săvârșit erori de drept atunci când a concluzionat că urmărirea de către UIP a propriilor interese economice nu este anticoncurențială în sine. Potrivit intervenienților, principiul potrivit căruia o întreprindere este, în general, autorizată să urmărească interesele sale economice nu se poate aplica în cazul UIP având în vedere situația sa particulară. Astfel, dublul rol al UIP, care este în același timp un organ de reglementare și o entitate economică, ar trebui să îi interzică să urmărească interese economice legate de rolul său de organ de reglementare, și anume să autorizeze sau să refuze evenimente organizate de terți în detrimentul concurenților săi. Esența prezentei cauze ar consta astfel în faptul că normele de eligibilitate permit UIP să refuze unor concurenți accesul la piață. În consecință, normele menționate și deciziile de neeligibilitate care decurg din acestea ar avea de asemenea un impact negativ asupra intereselor (economice) ale patinatorilor de viteză profesioniști și ale organizatorilor de competiții terți. Având în vedere aceste împrejurări, Tribunalul ar fi trebuit să stabilească, potrivit intervenienților dacă o întreprindere putea urmări în mod legitim propriile interese economice. Această poziție este împărtășită și de Comisie.

103. Pentru motivele care urmează, considerăm că analiza Tribunalului nu este afectată de o eroare de drept și că argumentele invocate de intervenienți în susținerea celui de al doilea motiv al recursului incident trebuie respinse.

104. Astfel cum s-a arătat la punctele 44-49 din prezentele concluzii, deși anumite obligații se impun federațiilor sportive pentru a încadra competențele de care dispun și pentru a controla buna exercitare a acestora, protecția intereselor economice ale unei federații sportive precum UIP nu ar fi problematică din punctul de vedere al dreptului concurenței decât în ipoteza în care aceasta ar priva în mod *nejustificat* un concurent de accesul la piață.

105. A reține interpretarea intervenienților ar echivala cu a interzice orice activitate economică federațiilor sportive care se află în aceeași situație cu UIP, o situație dificil de conciliat cu faptul că, în pofida caracteristicilor lor particulare, acestea sunt în același timp întreprinderi pentru care, precum în cazul oricărei alte întreprinderi, urmărirea unor obiective economice este inherentă activității lor. Pe de altă parte, activitățile economice pe care le desfășoară aceste federații sunt în mai multe cazuri nu numai legate de, ci deopotrivă interdependente în raport cu activitățile lor sportive și, ca urmare a acestui fapt, nu pot fi disociate.

106. Trebuie să se constate, având în vedere cele ce precedă, că urmărirea de către o federație sportivă precum UIP a propriilor interese economice nu este anticoncurențială în sine și, prin urmare, nu poate fi utilizată ca element care indică un obiectiv anticoncurențial în cadrul aprecierii unei restrângeri a concurenței.

107. În sfârșit, observăm că Tribunalul a recunoscut el însuși că normele UIP urmăreau obiective legitime în ceea ce privește protecția atât a intereselor economice ale recurente, cât și a celor legate de sport ceea ce ar fi trebuit să îl determine să repună în discuție constatarea sa potrivit căreia obiectul acestor norme ar fi, prin însăși natura sa, dăunător pentru buna funcționare a concurenței⁴⁹.

⁴⁹ A se vedea Hotărârea CB/Comisia (punctul 75).

3) Concluzie preliminară cu privire la analiza conținutului și a obiectivelor urmărite de normele de eligibilitate

108. Analiza care precedă privind conținutul normelor de eligibilitate și obiectivele urmărite de acestea este, în sine, suficientă pentru a concluziona că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în ceea ce privește calificarea normelor de eligibilitate ale UIP drept restrângere (restrângeri) a (ale) concurenței prin obiect, fără a fi necesar să se examineze argumentele invocate de recurentă pentru a contesta analiza efectuată de acesta privind, pe de o parte, contextul juridic și economic și, pe de altă parte, intenția părților. Cu toate acestea, din motive de exhaustivitate, ne vom preciza pe scurt poziția cu privire la aceste două aspecte care au fost invocate de UIP, în special din perspectiva eventualei lor relevanțe în cadrul analizei efectelor anticoncurențiale generate în mod potențial de normele UIP.

4) Cu privire la analiza contextului juridic și economic al normelor de eligibilitate

109. Tribunalul a considerat, la punctele 115-123 din hotărârea atacată, că examinarea contextului juridic și economic în care se înscriau normele de eligibilitate și de autorizare ale UIP nu era de natură să repună în discuție concluzia Comisiei referitoare la existența unei restrângeri a concurenței prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, astfel încât nu era necesar să se examineze, în plus, efectele actuale sau potențiale ale acestor norme asupra concurenței.

110. Recurenta susține, în această privință, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în analiza sa privind piața relevantă în raport cu contextul său. În special, aceasta apreciază că în mod eronat Tribunalul a refuzat să ia în considerare competițiile de patinaj artistic pe care ea le aprobase. Mai precis, ea reproșează Tribunalului că a respins aplicarea jurisprudenței rezultate din Hotărârea CB/Comisia care prevede că, în cadrul analizei unei restrângeri prin obiect, trebuie să se ia în considerare toate elementele relevante, ținând seama în special de natura serviciilor afectate, precum și de condițiile reale de funcționare și de structura piețelor, referitoare la contextul economic sau juridic în care se înscrie coordonarea respectivă, fără a prezenta importanță dacă un astfel de element ține sau nu de piața relevantă⁵⁰.

111. Trebuie amintit, în această privință, că Tribunalul a apreciat că, în cauza din care a rezultat această jurisprudență, existau interacțiuni între piața relevantă și o piață conexă distinctă, astfel de elemente nefiind stabilite în speță. Potrivit Tribunalului, împrejurarea potrivit căreia recurenta a putut aproba competiții de patinaj artistic, chiar presupunând că era vorba despre veritabile competiții independente, este lipsită de relevanță pentru analiza contextului în care se încadrează normele de eligibilitate, întrucât ea nu repune în discuție concluzia potrivit căreia normele de eligibilitate ale recurentei îi permit să denatureze concurența pe piața relevantă prin favorizarea propriilor competiții în detrimentul competițiilor propuse de terți și, prin urmare, aceste norme nu asigură un acces efectiv la această piață⁵¹.

112. Comisia susține că argumentul referitor la interpretarea pretins eronată a Hotărârii CB/Comisia este inoperant, în măsura în care *chiar* dacă Tribunalul ar fi confundat ceea ce Curtea a prezentat în această hotărâre ca un exemplu al unei situații specifice, în care este relevant să se ia în considerare un element referitor la o altă piață decât piața relevantă, cu o normă generală, acest lucru nu ar repune în discuție raționamentul decisiv descris la punctul precedent.

⁵⁰ A se vedea Hotărârea CB/Comisia (punctul 78).

⁵¹ A se vedea punctele 118 și 119 din hotărârea atacată.

113. În această privință, apreciem că, contrar celor susținute de Comisie, faptul de a admite – fie și numai pe plan teoretic, astfel cum a procedat Tribunalul – că UIP a putut aproba competiții independente de patinaj artistic ar putea ridica semne de întrebare cu privire la calificarea drept „restrângere a concurenței prin obiect”.

114. Deși este adevărat că analiza efectuată de Curte în Hotărârea CB/Comisia se înscrie într-un cadru factual specific (și anume existența unor interacțiuni între cele două componente ale unui sistem dual și între piața relevantă și o piață conexă distinctă), practica decizională a UIP în cadrul patinajului artistic s-ar putea dovedi totuși relevantă în cadrul analizei contextului juridic al normelor în discuție.

115. Astfel, după cum a constatat Tribunalul la punctul 117 din hotărârea atacată, trebuie să se arate, pe de o parte, că în pofida caracterizării lor ca piețe distincte de către Comisie – o definire a pieței care nu este repusă în discuție de recurentă – aceste două discipline (și anume patinajul artistic și patinajul viteză) sunt reglementate de același cadru normativ – și, prin urmare, celor două discipline li se aplică aceleași norme de autorizare prealabilă și sancțiuni disciplinare – și, pe de altă parte, că revine aceluiași organ, și anume UIP, sarcina de a autoriza sau de a refuza organizarea unor evenimente independente pentru aceste două discipline.

116. Or, acest element ar putea constitui o împrejurare specială susceptibilă să dea naștere unei îndoieli cu privire la nocivitatea prezumată a normelor UIP dacă s-ar dovedi că aceasta din urmă a autorizat competiții independente de patinaj artistic. În consecință, considerăm că, dacă, în cadrul examinării contextului juridic și economic al unui acord prezumat a avea un obiect anticoncurențial, unele elemente ridică îndoieli cu privire la gradul de nocivitate necesar sau par contradictorii, o analiză a efectelor sale devine necesară.

117. Deși este adevărat că, pentru a stabili existența unei restrângeri a concurenței prin obiect, analiza contextului economic și juridic în care se încadrează o măsură trebuie să se limiteze la ceea ce este strict necesar, fără a cuprinde o analiză a efectelor măsurii în cauză⁵², considerăm că luarea în considerare a practicii decizionale a UIP, în contextul mai global al analizei rolului său și a competențelor care îi sunt atribuite, nu ar depăși limitele cadrului analitic al unei restrângeri a concurenței prin obiect.

118. În aceste condiții, trebuie să se precizeze în speță că luarea în considerare a practicii decizionale a UIP pe piața patinajului artistic va depinde de aprecierea circumstanțelor de fapt asupra cărora Curtea nu are nici vocația de a se pronunța, nici elementele necesare pentru a face acest lucru, dat fiind că acestea nu au fost apreciate de Tribunal⁵³.

5) Cu privire la analiza intențiilor părților

119. Făcând trimitere la o jurisprudență constantă a Curții, potrivit căreia elementele de intenționalitate nu sunt necesare pentru a stabili existența unei restrângeri a concurenței prin obiect⁵⁴, și apreciind, pe de altă parte, că existența unei restrângeri a concurenței prin obiect era susținută suficient de analiza conținutului și a obiectivelor normelor de eligibilitate, precum și a

⁵² A se vedea Hotărârea din 20 ianuarie 2016, Toshiba Corporation/Comisia (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punctul 29).

⁵³ Trebuie să se observe, în această privință, că informațiile privind competițiile pe care UIP le-ar fi acceptat în domeniul patinajului artistic fac obiectul unor interpretări divergente între Comisie și UIP.

⁵⁴ A se vedea Hotărârea din 6 aprilie 2006, General Motors/Comisia (C-551/03 P, EU:C:2006:229, punctul 77).

contextului în care acestea se încadrează, Tribunalul a considerat, la punctul 121 din hotărârea atacată, că argumentele invocate de recurentă împotriva acestei părți a examinării restrângerii prin obiect sunt inoperante.

120. Recurenta respinge această apreciere atât în cadrul primului aspect al primului motiv, cât și în cadrul unei părți a celui de al treilea aspect al acestuia, reproșând în esență Tribunalului că nu a examinat niciunul dintre argumentele sale prin care contestă aprecierea Comisiei privind situația de fapt în susținerea constatării unei restrângeri a concurenței prin obiect astfel cum aceasta reiese din decizia în litigiu.

121. Trebuie să se sublinieze, în această privință, că toate elementele factuale pe care Comisia și-ar fi întemeiat analiza și pe care Tribunalul ar fi omis să le examineze – pe care recurenta le contestă, pe de altă parte, fără a invoca totuși o denaturare a faptelor – privesc exemple de competiții independente care ar demonstra, potrivit Comisiei, intenția UIP de a refuza intrarea concurenților pe piața relevantă⁵⁵.

122. Având în vedere analiza care precedă, prin care propunem admiterea primului motiv de recurs și anularea hotărârii Tribunalului în ceea ce privește constatarea unei restrângeri a concurenței prin obiect, considerăm că aceste elemente factuale pot fi pertinente în cadrul analizei efectelor normelor UIP. Astfel, având în vedere considerațiile care precedă, referitoare la temeinicia motivării, apreciem de asemenea că nu mai este necesar să se examineze motivul întemeiat pe nemotivare.

4. Concluzii cu privire la primul motiv

123. În ipoteza în care o restrângere prin obiect nu este stabilită în mod clar, trebuie efectuată o analiză completă a efectelor acesteia în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. O astfel de analiză are drept obiectiv determinarea impactului asupra concurenței pe care acordul îl poate avea pe piața relevantă. În speță, numai o examinare a modului în care normele sunt interpretate și aplicate în practică de UIP va permite să se stabilească dacă aceste norme riscă să aducă atingere concurenței. Cu alte cuvinte, ar trebui să se analizeze dacă, în temeiul puterii de apreciere de care dispune UIP, această federație a putut restrânge concurența refuzând accesul la piața relevantă, o examinare care trebuie, în principiu, să poată fi efectuată numai atunci când sunt luate în considerare *efectele* (concrete) ale măsurii în cauză.

124. Având în vedere cele ce precedă, primul motiv de recurs trebuie admis.

C. Cu privire la al doilea motiv de recurs

125. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, UIP susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a examinat al patrulea motiv al cererii sale introductive, prin care aceasta afirma că decizia sa de a nu aproba o competiție terță intitulată „Icederby”, care trebuia să aibă loc în Dubai (Emiratele Arabe Unite) (denumit în continuare „evenimentul din Dubai”), nu intra în domeniul de aplicare al articolului 101 TFUE, întrucât această decizie urmărea, în opinia sa, un obiectiv legitim și conform cu Codul de etică al acesteia, care interzice orice formă de susținere a pariurilor.

⁵⁵ A se vedea considerentele 175-177 ale deciziei în litigiu.

126. Este necesar, cu titlu introductiv, să se respingă excepția de inadmisibilitate invocată de intervenienți, potrivit căreia, deși susține în mod formal că există erori de drept, UIP solicită în realitate Curții, în mod inadmisibil, să reaprecieze faptele, fără a pretinde însă că Tribunalul le-ar fi denaturat. Astfel, considerăm că, prin intermediul celui de al doilea motiv, UIP reproșează Tribunalului o nemotivare, în măsura în care acesta din urmă ar fi omis să răspundă la o parte principală din argumentația sa⁵⁶.

127. Cu privire la fond, trebuie să se constate, în primul rând, că, în cadrul celui de al doilea motiv de recurs, UIP susține nu că normele de eligibilitate nu intră în domeniul de aplicare al articolului 101 TFUE, ci numai că decizia sa de a nu aproba evenimentul din Dubai ar trebui exclusă din domeniul de aplicare al acestei dispoziții ca urmare a faptului că această decizie urmărea un obiectiv legitim.

128. Cu toate acestea, trebuie să se constate că nici decizia în litigiu, nici hotărârea atacată nu vizează în mod specific decizia de refuz referitoare la evenimentul din Dubai. Astfel, deși refuzul legat de acest eveniment pare să se afle la originea anchetei care a fost lansată de Comisie (ca urmare a plângerii introduse la aceasta de domnii Tuitert și Kerstholt) și care a condus la adoptarea deciziei în litigiu – și acest refuz pare să fi fost utilizat, precum și alte exemple de competiții pentru a ilustra modul în care aceste norme au fost aplicate în practică – nu este mai puțin adevărat că decizia în litigiu privește normele de eligibilitate care au fost adoptate de UIP și compatibilitatea lor cu articolul 101 TFUE. Tribunalul a apreciat astfel că aceste norme erau suficiente în sine pentru a susține concluzia potrivit căreia acestea s-au dovedit problematice din punctul de vedere al dreptului concurenței, independent de proba specifică în cauză⁵⁷.

129. Trebuie să se observe în această privință că, contrar celor susținute de recurentă, inserarea termenului „aplicare” la articolul 1 din decizia în litigiu nu poate fi interpretată ca vizând evenimentul din Dubai, ci ar rezulta mai mult din constatarea de către Comisie a unei restrângeri a concurenței atât prin obiect, cât și prin efect (care este expusă în secțiunile 8.3 și 8.4 din decizia în litigiu)⁵⁸.

130. În al doilea rând, contrar celor susținute de recurentă, Tribunalul nu a omis să examineze al patrulea motiv al cererii introductive, din moment ce acesta a fost examinat împreună cu al doilea și cu al treilea motiv, la punctul 64 și următoarele din hotărârea atacată⁵⁹.

131. În ceea ce privește problema mai generală dacă normele de eligibilitate pot fi excluse de la aplicarea articolului 101 TFUE ca restricții accesorii, după ce a recunoscut, într-o primă etapă, legitimitatea obiectivelor urmărite de UIP – și în special a celui referitor la protecția integrității patinajului de viteză de riscurile legate de pariuri⁶⁰ - și că un sistem de autorizare prealabilă menit să asigure că orice organizator respectă standarde comune constituia un mecanism capabil să asigure atingerea obiectivelor legate de specificul sportului⁶¹, Tribunalul a apreciat, într-o a doua etapă, că natura arbitrară și disproporționată a normelor de eligibilitate și în special a

⁵⁶ A se vedea Hotărârea din 11 aprilie 2013, Mindo/Comisia (C-652/11 P, EU:C:2013:229, punctul 41).

⁵⁷ Această constatare a Tribunalului pare să fie confirmată și de analiza efectuată de Comisie, în considerentele (251)-(266) ale deciziei în litigiu, care privește proporționalitatea acestor norme în raport cu obiectivele urmărite, fără ca această analiză să privească în mod specific evenimentul din Dubai.

⁵⁸ UIP reiterează, în această privință, argumentul invocat în cadrul primului aspect și al unei părți a celui de al treilea aspect al primului motiv, potrivit căruia Comisia s-a întemeiat pe evenimentul din Dubai pentru a concluziona, la articolul 1 din decizia în litigiu, că aceasta a încălcat articolul 101 TFUE „[prin adoptarea] și prin aplicarea normelor de eligibilitate” (sublinierea noastră).

⁵⁹ A se vedea punctul 96 din prezentele concluzii.

⁶⁰ A se vedea punctele 100-104 din hotărârea atacată.

⁶¹ A se vedea punctul 108 din hotărârea atacată.

sanctiunilor aplicate în speță de UIP ar depăși ceea ce este necesar pentru atingerea acestor obiective în sensul jurisprudenței referitoare la restricțiile accesorii și în special al Hotărârii Meca-Medina⁶².

132. În ultimul rând, trebuie respins argumentul prin care recurenta reproșează Comisiei și Tribunalului că nu au ținut seama de evoluțiile legislative din Coreea (țara de origine a conceptului Icederby) în ceea ce privește pariurile, acest element fiind lipsit de relevanță pentru evaluarea compatibilității normelor UIP în raport cu dreptul concurenței al Uniunii. Prin urmare, apreciem că în mod întemeiat acest argument nu a fost luat în considerare de Tribunal.

133. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că al doilea motiv de recurs trebuie respins.

D. Cu privire la cererea de examinare pe fond a litigiului și la trimiterea cauzei la Tribunal

134. În conformitate cu articolul 61 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, dacă recursul este întemeiat, Curtea anulează decizia Tribunalului. În acest caz, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

135. Trebuie să se arate, în această privință, că UIP a formulat o cerere de examinare pe fond a litigiului apreciind că, în cazul anulării hotărârii atacate, Curtea ar fi în poziția de a examina pe fond întregul litigiu. Totuși, este necesar să se constate că motivele care justifică anularea hotărârii atacate nu sunt de natură să determine anularea în tot a deciziei în litigiu. Astfel, motivele menționate nu implică anularea respectivei decizii decât în măsura în care aceasta constată că măsurile în cauză au ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. În temeiul jurisprudenței amintite la punctul 123 din prezentele concluzii, trebuie să se stabilească, prin urmare, dacă, astfel cum a considerat Comisia în decizia în litigiu, acordurile în cauză au „ca efect” restrângerea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

136. Or, acest aspect al litigiului implică examinarea unor chestiuni de fapt pe baza unor elemente care nu au fost apreciate de Tribunal în hotărârea atacată, întrucât acesta a apreciat că o asemenea examinare era superfluă, din moment ce a considerat că Comisia nu a săvârșit nicio eroare atunci când a concluzionat, în decizia în litigiu, că măsurile în cauză aveau un obiect anticoncurențial. Astfel, deși anumite aspecte de fapt au fost dezbătute în cadrul procedurii scrise și orale în fața Tribunalului, nu este mai puțin adevărat că acesta din urmă este singurul competent să aprecieze faptele. Pe de altă parte, dat fiind că problemele privind analiza efectelor asupra concurenței nu au fost dezbătute în fața Curții, cauza nu este, cu privire la acest aspect, în stare de judecată.

137. În consecință, se impune trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.

⁶² Printre elementele luate în considerare de Tribunal, trebuie menționat în special că, la punctul 97 din hotărârea atacată, acesta a considerat că normele de eligibilitate permit recurentei să impună atleților sancțiuni de ineligibilitate în cazul participării la competiții neautorizate, chiar dacă calendarul recurentei nu prevede nicio competiție în același timp și chiar dacă atleții în cauză nu pot participa, indiferent de motiv, la competițiile organizate de recurentă.

IV. Analiza primului motiv al recursului incident

138. Prin intermediul primului motiv, structurat în două aspecte, recurenții din recursul incident contestă partea din hotărârea atacată în care Tribunalul a apreciat că nu se putea considera că mecanismul de arbitraj exclusiv și obligatoriu instituit de UIP „consolidează” restrângerea concurenței prin obiect caracterizată de Comisie.

139. Mai precis, recurenții din recursul incident susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că Comisia nu putea concluziona, în secțiunea 8.7 din decizia în litigiu, că Regulamentul de arbitraj al UIP consolida restrângerea concurenței prin obiect generată de normele de eligibilitate⁶³.

140. În hotărârea atacată, Tribunalul a considerat, în ansamblu, spre deosebire de Comisie în decizia în litigiu, ca fiind legitime normele instituite de UIP care prevăd recurgerea la arbitraj în domeniul sportiv⁶⁴ – norme pe care le-a examinat ca „circumstanță agravantă” și pe care le-a analizat din perspectiva calculului amenzilor⁶⁵ – și ca fiind suficientă posibilitatea atleților lezați de a se adresa instanțelor naționale pentru a solicita daune interese *ex post* sau de a depune o plângere la autoritățile naționale de concurență și la Comisie pentru a asigura efectivitatea normelor de concurență ale Uniunii și a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă⁶⁶.

A. Cu privire la admisibilitatea și la caracterul operant al primului motiv

141. Trebuie respinsă de la bun început excepția de inadmisibilitate invocată de UIP pentru motivul că primul motiv al recursului incident ar modifica obiectul litigiului în fața Tribunalului. Astfel, deși anumite elemente menționate de recurenții din recursul incident, precum problema independenței și a imparțialității CAS, se situează în afara cadrului stabilit prin decizia în litigiu și hotărârea atacată și, ca urmare a acestui fapt, trebuie înlăturate din prezenta analiză, majoritatea argumentelor invocate de aceste părți au fost dezbătute în cursul procedurii în fața Comisiei și a Tribunalului și sunt în prezent invocate în mod valabil pentru a contesta hotărârea atacată.

142. UIP apreciază, pe de altă parte, că acest motiv ar fi inoperant, din moment ce, astfel cum a constatat Tribunalul la punctele 132 și 137 din hotărârea atacată, Comisia s-ar fi limitat, în decizia în litigiu, să concluzioneze cu titlu suplimentar că normele adoptate de această federație în materie de arbitraj consolidau restrângerea concurenței prin obiect care decurge din alte norme instituite de aceasta, și anume normele de eligibilitate și de autorizare. Ca urmare a acestui fapt, nici articolul 1 din decizia în litigiu, care constată existența unei încălcări, nici partea din hotărârea atacată prin care se resping motivele acțiunii UIP referitoare la acest articol nu s-ar întemeia, în niciun fel, pe aprecierile Comisiei și ale Tribunalului cu privire la normele menționate.

143. Cu toate acestea, trebuie să se constate că, chiar dacă aceste considerații puteau fi considerate neesențiale întrucât nu făceau parte dintre cele pe care se întemeiază constatarea unei încălcări care figurează la articolul 1 din decizia în litigiu, Tribunalul s-a referit la aceste aprecieri (astfel cum recunoaște de altfel chiar UIP în observațiile sale) pentru a anula în parte

⁶³ A se vedea punctele 131-164 din hotărârea atacată.

⁶⁴ A se vedea punctele 154-156 din hotărârea atacată.

⁶⁵ Punctele 142-153 din hotărârea atacată.

⁶⁶ A se vedea punctele 157-161 din hotărârea atacată.

articolele 2 și 4 din decizia în litigiu, prin care Comisia a obligat această federație să înceteze încălcarea constatată prin modificarea normelor sale (inclusiv a celor privind arbitrajul) sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu⁶⁷.

144. Prin urmare, sub rezerva constatărilor efectuate la punctul 141 din prezentele concluzii apreciem că acest motiv trebuie considerat ca fiind admisibil și operant.

B. Cu privire la fond

1. Observații introductive

145. Trebuie să se observe, cu titlu introductiv, că utilizarea termenilor „circumstanță agravantă” de către Tribunal pentru a desemna normele instituite de UIP în materie de arbitraj și analiza acestora din urmă din perspectiva calculului amenzilor creează anumite confuzii⁶⁸. Același lucru este valabil în ceea ce privește calificarea Regulamentului de arbitraj de către Comisie, în decizia în litigiu, drept „element de consolidare” a unei restrângeri a concurenței.

146. În ceea ce privește, în primul rând, noțiunea de „circumstanță agravantă” utilizată de Tribunal, astfel cum arată acesta în mod întemeiat la punctul 144 din hotărârea atacată, decizia în litigiu nu utilizează această noțiune și nu face referire la Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor⁶⁹. În acest context, este dificil de înțeles modul în care Tribunalul a putut considera, la punctul 148 din hotărârea atacată, că Comisia „a apreciat în mod eronat că Regulamentul de arbitraj constituia o circumstanță agravantă în sensul Orientărilor din 2006”.

147. Această confuzie se reflectă și în observațiile părților. În timp ce Comisia reproșează Tribunalului că a realizat raționamentul său pe baza Orientărilor din 2006, deși ea nu a apreciat, în decizia în litigiu, că Regulamentul de arbitraj constituia o circumstanță agravantă în sensul acestor orientări, recurenții din recursul incident, atunci când fac referire la decizia în litigiu, nu utilizează termenul „element de consolidare” reținut de Comisie în această decizie, ci pe cel de „circumstanță agravantă” și susțin că Comisia a calificat (în mod întemeiat în opinia lor) Regulamentul de arbitraj drept „circumstanță agravantă”.

148. Trebuie să se constate însă că termenul „circumstanță agravantă” este utilizat la punctul 28 din orientările menționate pentru a desemna anumite situații care justifică majorarea unei amenzi aplicate de Comisie unei entități care a săvârșit o încălcare, printre care figurează comportamentul recidivist, refuzul de a coopera, obstrucția în cursul derulării anchetei sau rolul de conducător sau de instigator avut de o entitate în cadrul unei încălcări⁷⁰.

149. Or, deși lista circumstanțelor agravante care figurează la punctul 28 din Orientările din 2006 nu este exhaustivă, așa cum a constatat în mod întemeiat Tribunalul la punctul 152 din hotărârea atacată, circumstanțele agravante care figurează în această listă au în comun faptul că descriu comportamente sau circumstanțe ilegale care fac încălcarea mai vătămătoare și care justifică o sancționare specifică având rezultat o majorare a sancțiunii aplicate întreprinderii responsabile.

⁶⁷ A se vedea punctele 138 și 145 din hotărârea atacată.

⁶⁸ Punctele 142-153 din hotărârea atacată.

⁶⁹ Orientări privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”).

⁷⁰ A se vedea punctele 150-152 din hotărârea atacată.

Prin urmare, este dificil de conceput că includerea unei clauze de arbitraj în statutul unei federații sportive – a cărei legitimitate în raport cu dreptul concurenței nu este, de altfel, contestată de Comisie – poate face parte din această clasificare.

150. În ceea ce privește, în al doilea rând, calificarea Regulamentului de arbitraj de către Comisie drept „element de consolidare” a unei restrângeri a concurenței, această abordare ridică de asemenea semne de întrebare atât din perspectiva dreptului material, cât și din punct de vedere metodologic. Se ridică în special problema de ce Comisia a caracterizat existența unor elemente de natură să consolideze o restrângere a concurenței și să influențeze posibila justificare a acesteia, fără a constitui însă o încălcare în sine. De altfel, ne întrebăm care este valoarea juridică și finalitatea unei astfel de calificări din punctul de vedere al dreptului concurenței, din moment ce aceasta este efectuată cu titlu suplimentar.

151. Pe de altă parte, decizia Comisiei de a califica mecanismul de recurgere exclusivă și obligatorie la arbitraj drept „element de consolidare” a restrângerii concurenței în cadrul unei analize izolate și separate a constatării încălcării pare cel puțin singulară⁷¹. În această privință, s-ar putea ridica problema de ce Comisia nu a inclus pur și simplu examinarea clauzelor de arbitraj în analiza sa cu privire la normele emise de UIP în cazul în care considera că astfel de norme puteau, într-un fel sau altul, să aducă atingere concurenței. Acest lucru este cu atât mai surprinzător în măsura în care Comisia pare să fi analizat ansamblul normelor (sau „ecosistemul” normativ) instituit de UIP pentru a constata că acestea împiedicau concurența⁷².

152. Odată aduse aceste clarificări, trebuie să se examineze în continuare dacă Tribunalul a considerat, fără a săvârși o eroare de drept, că mecanismul de recurgere exclusivă și obligatorie la arbitraj nu putea fi calificat astfel drept „element de consolidare” a restrângerii aduse concurenței care a fost constatată.

2. Cu privire la primul aspect al primului motiv al recursului incident

153. În cadrul primului aspect al primului motiv, recurenții din recursul incident reproșează Tribunalului că a săvârșit erori în analiza sa referitoare la justificarea competenței exclusive a CAS pentru litigiile privind aspectele anticoncurențiale ale deciziilor de neeligibilitate ale UIP.

154. Trebuie să se observe, în primul rând, că argumentația recurenților din recursul incident se întemeiază în principal pe o distincție pe care o stabilesc între cauze legate de specificitatea sportului pentru care, în principiu, arbitrajul CAS poate fi justificat de interese legitime și cauze care au o dimensiune economică fără legături aparente cu sportul și care, ca urmare a acestui fapt, nu ar trebui să fie supuse jurisdicției exclusive a CAS.

⁷¹ Aprecierile referitoare la Regulamentul de arbitraj figurează într-o secțiune ulterioară concluziei privind existența unei restrângeri a concurenței, și anume în secțiunea 8.7 din decizia în litigiu. În această secțiune, Comisia nu a concluzionat că Regulamentul de arbitraj constituia o încălcare autonomă a dreptului concurenței, ci pur și simplu că acesta consolida restrângerile concurenței cauzate de normele de eligibilitate.

⁷² Cu titlu de exemplu, trebuie să se constate că în Decizia C(2018) 4761 final a Comisiei din 18 iulie 2018 privind o procedură de aplicare a articolului 102 TFUE și a articolului 54 din Acordul privind SEE (cazul AT.40099- Google Android), Comisia a examinat „elemente de consolidare” a restrângerii concurenței constatate în secțiunea deciziei dedicată acestei constatări [considerentele (1132)-(1145)], iar nu într-o secțiune separată și ulterioară acestei constatări.

155. În opinia noastră, acest raționament nu este convingător, din moment ce se întemeiază pe o distincție care pare „artificială”. Astfel, deși distincția dintre cauze „pur sportive” (sau privind aspecte neeconomice ale sportului) și altele „pur economice” poate fi eventual stabilită pe plan teoretic în anumite ipoteze, această dihotomie este departe de a fi evidentă în practică, în măsura în care aceste două aspecte sunt dificil de disociat.

156. Să luăm exemplul furnizat de recurenții din recursul incident în susținerea argumentației lor, și anume cel al unei decizii individuale de neeligibilitate care vizează un atlet care s-ar întemeia pe norme de eligibilitate care ar putea fi incompatibile cu dreptul concurenței. Nu suntem siguri dacă să urmărim raționamentul acestor părți atunci când susțin că o asemenea decizie constituie în principal o problemă de drept al concurenței și că faptul că litigiul a apărut în cadrul sportului profesionist nu este decât un element circumstanțial. Faptul că normele emise de o federație sportivă sunt contestate din punctul de vedere al dreptului concurenței nu înseamnă în mod necesar că o decizie individuală de neeligibilitate (adoptată în temeiul acestor norme) care vizează un atlet nu privește o problemă care este (pur) sportivă. Astfel, circumstanța că normele emise de o federație sportivă care reglementează organizarea și participarea unor atleți la anumite competiții sportive pot fi disproporționate în raport cu obiectivele urmărite și ar risca să aibă efecte negative asupra concurenței nu înseamnă că obiectivele „sportive” urmărite nu sunt ele însele legitime.

157. În al doilea rând, trebuie să se constate că atât Comisia, în decizia în litigiu, cât și Tribunalul, în hotărârea atacată, au recunoscut în mod întemeiat că recurgerea exclusivă și obligatorie la un mecanism de arbitraj era o metodă general acceptată de reglementare a diferendelor și că faptul de a încheia o clauză de arbitraj nu restrânge în sine concurența⁷³. De altfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului ar fi ajuns la aceeași concluzie, apreciind că, într-un context sportiv, este legitim ca litigiile să fie supuse unui tribunal arbitral internațional specializat, precum CAS, în măsura în care un asemenea mecanism garantează uniformitatea procedurală, securitatea juridică, precum și decizii rapide și economice, recunoscând în același timp, pe de altă parte, independența și imparțialitatea CAS⁷⁴.

158. Astfel, ar putea fi dificil de conceput organizarea sau desfășurarea oricărei discipline sau competiții sportive dacă fiecare participant (atlet sau club sportiv) ar dispune de posibilitatea de a contesta un aspect sau altul al unui asemenea eveniment pe orice temei juridic în fața instanțelor naționale sau a altor organisme jurisdicționale. Aceasta în special în prezența unor competiții internaționale care, prin definiție, ar implica în mod potențial o multitudine de instanțe naționale, ceea ce ar determina automat o fragmentare a sistemului actual.

159. În lumina considerațiilor care precedă, împărtășim aprecierea Tribunalului care figurează la punctul 156 din hotărârea atacată, potrivit căreia obligativitatea arbitrajului și împrejurarea că Regulamentul de arbitraj conferă CAS o competență exclusivă de soluționare a litigiilor referitoare la deciziile de neeligibilitate pot fi justificate de interese legitime legate de specificitatea sportului. Prin urmare, considerăm că un mecanism nestatal de soluționare a conflictelor în prima sau a doua instanță, precum CAS, cu posibilitatea unei căi de atac, oricât de limitată ar fi, în fața unei instanțe de stat, în ultimă instanță, este adecvat în domeniul arbitrajului sportiv internațional.

160. Având în vedere elementele care precedă, considerăm că primul aspect al primului motiv al recursului incident trebuie respins.

⁷³ A se vedea punctul 154 din hotărârea atacată și considerentul (269) al deciziei în litigiu.

⁷⁴ A se vedea Hotărârea Curții EDO din 2 octombrie 2018, Mutu și Pechstein împotriva Elveției, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 98 și 159.

C. Cu privire la al doilea aspect al primului motiv al recursului incident

161. În cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, recurenții din recursul incident susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că Regulamentul de arbitraj nu compromite deplina eficacitate a dreptului Uniunii în domeniul concurenței și dreptul la protecție jurisdicțională efectivă. În acest sens, recurenții menționați ridică o serie de problematici care au fost dezbătute în cursul procedurii în fața Comisiei și a Tribunalului și care sunt în prezent invocate pentru a contesta hotărârea atacată. Mai precis, aceste părți repun în discuție aprecierea Tribunalului în ceea ce privește, mai întâi, „exterioritatea” CAS și a Tribunalului Federal Elvețian în raport cu sistemul jurisdicțional al Uniunii și limitele luării în considerare a dreptului concurenței al Uniunii de către aceste două instanțe, în continuare, caracterul obligatoriu de facto, pentru sportivi, al mecanismului de arbitraj în cauză și, în sfârșit, caracterul fragmentat, limitat și, în definitiv, ineficient al posibilităților de control al activității disciplinare a UIP și al sentințelor arbitrale corespunzătoare de către instanțele naționale⁷⁵.

162. În primul rând, amintim că ordinea juridică a Uniunii se întemeiază pe un sistem jurisdicțional care garantează coerența și uniformitatea în interpretarea dreptului Uniunii. În acest scop, instanțele naționale și Curtea asigură o aplicare deplină și efectivă a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională conferită justițiabililor de acest drept⁷⁶, inclusiv în domeniul dreptului concurenței⁷⁷. În acest cadru, recurgerea la arbitraj este susceptibilă să reducă deplina eficacitate și uniformitate a dreptului Uniunii, precum și posibilitatea de a obține o protecție jurisdicțională efectivă atunci când tribunalul arbitral nu face parte din sistemul Uniunii și nu este supus unui control complet al respectării dreptului Uniunii de către instanțele naționale⁷⁸.

163. Trebuie subliniat, în această privință, că Curtea face distincție între, pe de o parte, tratatele încheiate cu statele membre, în care arbitrajul este impus părților private și urmărește să scoată litigiile de sub competența propriilor instanțe, și, pe de altă parte, arbitrajul comercial, care este rezultatul voinței liber exprimate a părților în cauză, care vizează litigii între părți de rang egal⁷⁹.

164. În susținerea recursului incident formulat, recurenții susțin că Regulamentul de arbitraj în discuție nu constituie un veritabil arbitraj comercial și trebuie apreciat pe aceeași bază precum cauzele *Achmea* și *PL Holdings*, în măsura în care competența exclusivă a CAS impune atleților ar fi similară celei impuse de statele membre părților private în cadrul tratatelor bilaterale de investiții. Totuși, considerăm că raționamentul reținut în aceste cauze nu poate fi transpus, în niciun caz, în privința regulamentului de arbitraj în speță, în special ținând seama de divergența procedurilor de arbitraj.

165. Spre deosebire de cauzele *Achmea* și *PL Holdings*, care se refereau la un tratat (bilateral de investiții) încheiat cu un stat membru și care priveau principiile încrederii reciproce și cooperării loiale dintre statele membre, care împiedică aceste state să autorizeze părți private să supună litigii unui organism care nu face parte din sistemul jurisdicțional al Uniunii⁸⁰, arbitrajul în discuție în

⁷⁵ A se vedea considerentele (270)-(286) ale deciziei în litigiu.

⁷⁶ A se vedea Hotărârea din 6 martie 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, punctele 35 și 36, precum și jurisprudența citată).

⁷⁷ A se vedea Hotărârea din 9 februarie 2022, *Sped-Pro/Comisia* (T-791/19, EU:T:2022:67, punctul 91).

⁷⁸ A se vedea Hotărârea din 26 octombrie 2021, *PL Holdings* (C-109/20, EU:C:2021:875, punctul 45, precum și jurisprudența citată), și Hotărârea din 6 martie 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, punctele 58-60, precum și jurisprudența citată).

⁷⁹ A se vedea Hotărârea din 6 martie 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 55 și jurisprudența citată).

⁸⁰ A se vedea Hotărârea din 26 octombrie 2021, *PL Holdings* (C-109/20, EU:C:2021:875, punctele 45-47) și Hotărârea din 6 martie 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, punctele 58-60).

litigiul principal se aplică în relațiile dintre părți private și o federație sportivă internațională (iar nu un stat membru). Astfel, după cum a arătat Tribunalul la punctul 162 din hotărârea atacată, constituirea CAS nu își are originea într-un tratat prin care statele membre ar fi consimțit să excludă din competența propriilor instanțe litigii care pot avea ca obiect aplicarea sau interpretarea dreptului concurenței. În consecință, o aplicare prin analogie a principiilor care decurg din aceste hotărâri, pentru motivele care precedă, trebuie înlăturată.

166. În al doilea rând, trebuie să se observe că atât recurenții din recursul incident, cât și Comisia reproșează Tribunalului că nu a luat în considerare modalitățile concrete ale arbitrajului sportiv și în special faptul că acesta constituie nu un veritabil arbitraj comercial, convenit în mod liber de cele două părți, ci un arbitraj impus atleților în mod unilateral și cu titlu exclusiv de UIP, sub amenințarea unei interdicții de participare la competițiile organizate de această federație și, prin urmare, a unei imposibilități a acestora de a-și exercita profesia.

167. Astfel, deși există eventual o „asimetrie de putere” între o federație sportivă și atleți, care poate conduce să se considere că aceștia din urmă nu au nicio altă opțiune decât să adere la normele acestei federații⁸¹, considerăm că, din moment ce, pe de o parte, independența și imparțialitatea CAS nu sunt repuse în discuție și, pe de altă parte, recurgerea la arbitrajul CAS poate fi justificată de interese legitime legate de cerința ca litigiile sportive să fie supuse unui organism jurisdicțional specializat⁸², un astfel de argument nu poate fi admis.

168. Prin urmare, apreciem, asemenea Tribunalului, că Regulamentul de arbitraj în discuție nu este susceptibil în sine, în mod concret, să consolideze restrângerea concurenței generată de normele de eligibilitate ale UIP.

169. Având în vedere elementele care precedă, considerăm că primul motiv al recursului incident trebuie respins.

V. Concluzie

170. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

- anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 16 decembrie 2020, International Skating Union/Comisia (T-93/18, EU:T:2020:610);
- trimite cauza spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene;
- respinge recursul incident;
- cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

⁸¹ A se vedea Hotărârea Curții EDO din 2 octombrie 2018, Mutu și Pechstein împotriva Elveției, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 113-115.

⁸² A se vedea punctele 157-159 din prezentele concluzii.